

PERSBERICHT

Mei 2021

Verslag aan het Vlaams Parlement

Voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten: leerlingenbegeleiding in het beroepssecundair onderwijs

Met gemiddeld 6,2% vroegtijdige schoolverlaters in 2019 scoort Vlaanderen beter dan het internationale gemiddelde (10,3%), maar de doelstellingen uit het Vlaamse Pact 2020 zijn nog niet gehaald. Bovendien kennen de scholen in het beroepssecundair onderwijs een veel hoger percentage schoolverlaters. De welzijnsproblematiek van hun leerlingen is groot. Ze leveren veel inspanningen om hun leerlingen te begeleiden, maar er is nog nood aan een betere basiszorg en meer binding met de leerlingen. De Vlaamse overheid kan scholen daarin nog meer stimuleren. De werklust van de CLB's is de laatste jaren gestegen, wat mee heeft geleid tot ontevredenheid bij de scholen.

Inleiding

Leerlingen die het secundair onderwijs vroegtijdig verlaten, hebben lagere kansen op de arbeidsmarkt. De Vlaamse overheid tracht dan ook het aantal vroegtijdige schoolverlaters te verlagen. Ze heeft daarvoor doelstellingen vooropgesteld en een actieplan opgemaakt. Het Rekenhof heeft de resultaten van het Vlaamse beleid tegen vroegtijdig schoolverlaten in kaart gebracht en onderzocht de leerlingenbegeleiding in het voltijds en deeltijds beroepssecundair onderwijs (BSO en DBSO). Het bezocht daarvoor een vijftigtal scholen en tien CLB's.

Beleidskader

In 2019 waren er volgens de Europese EAK-indicator in Vlaanderen 6,2% vroegtijdige schoolverlaters. Hoewel dat een goed cijfer is vergeleken met het internationale gemiddelde (10,3%), worden daarmee de Europese doelstelling (5,2%) en de Vlaamse doelstelling uit het *Pact 2020* (4,3%) niet gehaald. Tussen de onderwijsvormen zijn er sterke verschillen, die de EAK-indicator niet aangeeft. De VSV-indicator van het onderwijsdepartement geeft die wel. Volgens die indicator verliet in het schooljaar 2018-2019 12,1% van de Vlaamse jongeren vroegtijdig de school. Het BSO (17,8%) en vooral het DBSO (59,4%) met zijn centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) kennen aanzienlijk meer vroegtijdige schoolverlaters. Het actieplan *Samen tegen schooluitval*, dat de Vlaamse overheid in 2016 lanceerde en veel acties bevat voor de leerlingenbegeleiding, leidde onvoldoende tot de realisatie van de doelstellingen en werd nog niet geëvalueerd. De visienota *Vizier 2030* herhaalt de ambitie om vroegtijdig schoolverlaten terug te dringen, maar stelt geen concrete doelstelling meer voorop.

Leerlingenbegeleiding door BSO-scholen en CDO's

Scholen doen al geruime tijd aan leerlingenbegeleiding en zijn daartoe sinds 2018 ook decretaal verplicht. Alle bevraagde BSO-scholen en CDO's beschikken over een team leerlingenbegeleiding en verrichten veel inspanningen. In het BSO en het DBSO zitten

echter veel kwetsbare leerlingen en de welzijnsproblematiek is er groot. Hoewel sommige scholen moeilijkheden ondervinden om de nodige informatie te verkrijgen van ouders en vorige scholen, slagen ze er vrij goed in een beeld van de leerling te krijgen. Het draagvlak van de leerlingenbegeleiding wordt in het DBSO beter bevonden dan in het BSO. Volgens de scholen moet een deel van de leerkrachten zelf nog meer inzetten op basiszorg. Volgens hen is soms nog een cultuuromslag nodig naar een minder bestraffende aanpak. De talrijke inspanningen van de scholen om de ouderbetrokkenheid te verhogen, leveren niet altijd resultaat op. Verschillende BSO-scholen en CDO's hebben een nog onvoldoende uitgewerkt talenbeleid, hoewel het Vlaamse actieplan daar de nadruk op legt. In tegenstelling tot het DBSO, waar alle leerlingen een individueel traject volgen, maken de BSO-scholen veel minder gebruik van flexibele leerwegen voor leerlingen met tekorten. Toch zien de overheid en de scholen dat als een belangrijk instrument om vroegtijdig schoolverlaten te bestrijden.

De leerlingen van BSO-scholen en CDO's combineren leren met stages of werkplekleren. De bevroegde BSO-scholen en CDO's zijn over het algemeen tevreden over de werkgevers. Aandachtspunten zijn de wederzijdse verwachtingen en een voldoende aanbod aan werkplekken. Over de vernieuwde trajecten voor de kwetsbaarste leerlingen (aanloophase en naadloos flexibel traject) signaleerden de bevroegde centra al een aantal problemen: de trajecten zijn overhaast ingevoerd, de aangeboden trajecten zijn te beperkt en soms onaangepast, en de toeleiding ernaar duurt soms lang.

Spijbelen is een belangrijke voorspeller van vroegtijdig schoolverlaten. In het DBSO is ruim de helft van de leerlingen meer dan 30 dagen problematisch afwezig. De bevroegde BSO-scholen en CDO's leveren inspanningen om het spijbelen te bestrijden, maar passen de beleidslijnen van de Vlaamse overheid niet altijd toe. Ze zien een aanklappende werking (consequente opvolging van afwezige leerlingen) wel als een prioriteit, maar werken soms minder aan een verbindend schoolklimaat en handelen nog eerder sanctionerend dan preventief.

Leerlingenbegeleiding door het CLB

Er heerst ontevredenheid over de CLB's bij de bevroegde BSO-scholen en CDO's. De trajecten die ze lopen samen met het CLB, vorderen volgens de scholen trager dan vroeger. Tegelijk spreekt meer dan de helft haar waardering uit over de CLB-medewerkers. De werklust van de CLB's is de laatste jaren gestegen wegens het decreet integrale jeugdhulp en het M-decreet. Mede daardoor hebben de CLB's zich anders georganiseerd, waardoor hun schoolbetrokkenheid volgens de scholen vermindert. De CLB's ervaren dat de complexiteit van de hulpvragen en daaraan gekoppeld het aantal interventies zijn toegenomen. Ze wezen er ook op dat sommige scholen het moeilijk hebben de grotere rol op te nemen die het decreet leerlingenbegeleiding hen toewijst.

Reactie van de ministers

De Vlaamse minister van Onderwijs gaf in zijn reactie aan dat het nodig is samen te werken met de beleidsdomeinen Welzijn en Werk, en wees op het belang van de lokale context. Hij gaf aan de beleidsaanbevelingen mee te nemen in de verdere vormgeving van zijn beleid. De Vlaamse minister van Welzijn zag in het rapport heel wat herkenbare knelpunten die hem sterken in zijn overtuiging dat een gezamenlijk beleid van onderwijs en jeugdhulp voor kwetsbare doelgroepen cruciaal is om die jongeren aan boord te houden van onderwijs en kansrijk te laten opgroeien.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beleidsmakers en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).